

Cyfrowa zmiana na kolei, czyli rejestr maszynistów i prowadzących pojazdy kolejowe

09.08.2023

System Egzaminowania i Monitorowania Maszynistów działa już praktycznie pełną parą. W nowoczesnym CEMM odbywają się egzaminy na licencję maszynisty, a niebawem rozpoczną się egzaminy na świadectwo maszynisty. Choć najbardziej rozpoznawalnym elementem tej kolejowej rewolucji cyfrowej są innowacyjne symulatory, to jednak kluczową rolę w jej przebiegu odgrywa KREMiPPK, czyli Krajowy Rejestr Maszynistów i Prowadzących Pojazdy Kolejowe.

W 2023 r. weszły w życie gruntowne zmiany w zakresie systemu egzaminowania i monitorowania maszynistów, czyli jednej z najważniejszych grup zawodowych w transporcie kolejowym z punktu widzenia bezpieczeństwa. Zmiany zostały zainicjowane przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego. Wprowadzenie państwowych egzaminów na maszynistów przeprowadzanych przez Prezesa UTK podniesie poziom bezpieczeństwa, a ich innowacyjny sposób przeprowadzania zapewnia wiarygodność, jednolitość i miarodajność. W tym celu Urząd Transportu Kolejowego, przy współudziale Funduszy Europejskich, zbudował nowoczesne Centrum Egzaminowania i Monitorowania Maszynistów, a także stworzył Krajowy Rejestr Maszynistów i Prowadzących Pojazdy Kolejowe.

CZYM JEST KREMIPPK?

Krajowy Rejestr Maszynistów i Prowadzących Pojazdy Kolejowe (KREMiPPK) to teleinformatyczny rejestr prowadzony przez Prezesa UTK na portalu maszynista.gov.pl, który powołała nowelizacja ustawy o transporcie kolejowym. Rejestr gromadzi dane dotyczące maszynistów, prowadzących pojazdy kolejowe, kandydatów na maszynistów i kandydatów na prowadzących pojazdy kolejowe. KREMiPPK to element Systemu Egzaminowania i Monitorowania Maszynistów, w ramach którego zbudowano także wspomniane Centrum Egzaminowania i Monitorowania Maszynistów. Cały projekt został dofinansowany ze środków Funduszy Europejskich w kwocie 48,1 mln zł.

Nowy rejestr to serce całego systemu egzaminowania maszynistów. Wspiera on bowiem nie tylko procesy związane z ich licencjonowaniem, uzyskiwaniem i wydawaniem świadectw, ale także z dokumentami uprawniającymi do prowadzenia pojazdów kolejowych, oraz rejestrami egzaminów i egzaminatorów.

Sposób prowadzenia KREMiPPK reguluje rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 października 2022 r. w sprawie krajowego rejestru maszynistów i prowadzących pojazdy kolejowe, w tym zasad wprowadzania, aktualizacji, zmiany, udostępniania i usuwania danych. Rozporządzenie określa również wymagania techniczne i jakościowe, które musiały zostać spełnione dla najwyższego poziomu jakości danych oraz ich bezpieczeństwa. Rejestr jest prowadzony w formie zbiorów danych zapisywanych i gromadzonych w formie elektronicznej. Jego obsługę zapewnia specjalnie do tego przygotowany system informatyczny wyposażony m.in. w funkcjonalność umożliwiającą sporządzanie wydruków dokumentów (świadectw maszynisty, praw kierowania, upoważnień do wykonywania czynności na stanowisku kolejowym). Zapewnia on zachowanie najwyższych standardów bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego dzięki posiadaniu odpowiednich zabezpieczeń przed wprowadzaniem zmian, uzupełnień i usuwaniem danych z rejestru przez osoby nieuprawnione.

MASZYNISTA.GOV.PL

KREMiPPK to system klasy rejestru państwowego dostępny całą dobę.. Aby skoncentrować wszystkie jego funkcjonalności w jednym miejscu, jest dostępny pod prostym i krótkim adresem maszynista.gov.pl. Baza danych, które zgromadzone są w KREMiPPK, tworzy pełną informację o uprawnieniach w zakresie prowadzenia pojazdów kolejowych danej osoby. Informacja jest dostępna z jednego miejsca dla podmiotów i osób zainteresowanych. Znajdują się w niej dane o wszystkich egzaminach i przebiegu kariery zawodowej. Rejestr umożliwia realizację egzaminów teoretycznych i wsparcie realizacji egzaminów symulatorowych oraz praktycznych dla maszynistów i prowadzących pojazdy kolejowe. Co istotne, rejestr obejmuje także egzaminatorów.

Jak każdy rejestr, także KREMiPPK byłby nieużyteczny bez zbioru danych, które musiał przekazać każdy podmiot obowiązany rozporządzeniem, tj. ośrodki szkolenia maszynistów i kandydatów na maszynistów, przewoźnicy kolejowi i zarządcy infrastruktury, podmioty uprawnione do wydania prawa kierowania pojazdem kolejowym, podmioty uprawnione do przeprowadzania badań lekarskich kandydatów na maszynistów, maszynistów lub prowadzących pojazdy kolejowe. W rejestrze gromadzi się dane takie jak m.in. imię (imiona) i nazwisko, data i miejsce urodzenia, informacje dotyczące uprawnień do wykonywania czynności na stanowiskach, odbytych szkoleń, pouczeń okresowych oraz pouczeń doraźnych, przeprowadzonych sprawdzianów wiedzy i umiejętności czy dane związane z orzeczeniami stwierdzającymi istnienie lub brak przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na stanowisku, miejscem zatrudnienia, stanowiskiem pracy. Ważną częścią danych są także te związane z wydanymi dokumentami upoważniającymi do wykonywania czynności na stanowisku kolejowym, przeprowadzonymi egzaminami czy prawami do kierowania pojazdem kolejowym.

W trakcie przekazywania danych do rejestru przez podmioty zewnętrzne pojawiły się problemy będące efektem niskiej jakości przekazywanych danych. Powodem był brak jednolitego

słownika nazw używanych przez przedsiębiorstwa kolejowe w swoich systemach informatycznych czy też niestosowania rekomendowanych przez UTK baz zawartych na stronie dane.utk.gov.pl. Przykładowo odcinek graniczny Bohumin – Chałupki zapisano na 53 różne sposoby, a samą nazwę PKP Polskie Linie Kolejowe Spółka Akcyjna w świadectwach maszynistów zapisywano na prawie 500 różnych sposobów. W systemie zaimplementowano szereg reguł walidacyjnych zapewniających przyjmowanie tylko poprawnych danych. Każdy zainteresowany mógł skontaktować się z UTK w celu omówienia niejasności i napotkanych komplikacji.

KORZYŚCI Z KREMIPPK

Cyfrowa rewolucja w zakresie egzaminowania i monitorowania maszynistów, której częścią jest nowy rejestr KREMiPPK, nie tylko ułatwia wymianę informacji, ale daje przede wszystkim możliwość prowadzenia wewnętrznych rejestrów świadectw maszynistów, egzaminów i szkoleń czy praw kierowania. Elektroniczny system zmniejsza tym samym obciążenia administracyjne. Cały proces egzaminowania jest zautomatyzowany i scalony infrastrukturą teleinformatyczną ułatwiającą i przyspieszającą zarządzanie nim. Jest także zintegrowany z rejestrami państwowymi i logowaniem z wykorzystaniem login.gov.pl. Wnioski o egzamin czy wydanie licencji maszynisty składane są on-line z możliwością płatności elektronicznej. Tak zaprojektowany system ułatwia także proces zarządzania ryzykiem.

Uprawnienia dla tzw. administratora lokalnego podmiotu nadaje Prezes UTK. Taki administrator może tworzyć, usuwać i modyfikować użytkowników, a także wg potrzeb przekazywać uprawnienia podmiotu innym użytkownikom danego przedsiębiorstwa. Wbudowany moduł obsługi dokumentów cyfrowych jest wykorzystywany w kluczowych procesach w pełni obsługiwanych cyfrowo.

WSPARCIE DLA RYNKU KOLEJOWEGO

Wprowadzenie nowego systemu egzaminowania i

monitorowania maszynistów, a w szczególności obowiązku przekazania danych do rejestru, poprzedzone było wieloma działaniami wspierającymi rynek kolejowych w dostosowaniu się do nowych zmian. Mając na uwadze złożoność całego procesu, poza publikacjami artykułów i poradników, UTK zorganizował cykl konferencji w Centrum Egzaminowania i Monitorowania Maszynistów dla przedstawicieli rynku kolejowego. Tematyka spotkań była związana z nowymi zasadami egzaminowania i monitorowania maszynistów, zwłaszcza z systemem maszynista.gov.pl. Była to okazja do szerszego poznania nowego systemu, jego poszczególnych funkcjonalności, a także do uzyskania odpowiedzi na ważne pytania.

Na pierwszą konferencję „maszynista.gov.pl – ośrodki szkolenia” zaproszeni zostali przedstawiciele ośrodków szkolenia maszynistów i kandydatów na maszynistów. W trakcie spotkania odbyły się dwa panele konferencyjne podsumowujące pierwsze wnioski z przeprowadzonych przez Prezesa UTK egzaminów na maszynistę w celu uzyskania licencji maszynisty. Konferencja była okazją do omówienia statystyk, najczęściej popełnianych błędów przez kandydatów na maszynistów, a także zakresu programu oraz czasu szkolenia kandydatów na licencję oraz świadectwo maszynisty. Tematem drugiej części spotkania był zakres funkcjonalności systemu maszynista.gov.pl, które dotyczą egzaminów na świadectwo maszynisty. Druga konferencja „maszynista.gov.pl – przewoźnicy i zarządcy” została przygotowana dla przedstawicieli certyfikowanych przewoźników kolejowych i autoryzowanych zarządców infrastruktury. Omówiono funkcjonalności systemu maszynista.gov.pl przeznaczone do przekazywania informacji o uprawnieniach posiadanych przez licencjonowanych maszynistów, w tym wydawanie świadectw maszynisty w systemie, aktualizacja danych w świadectwie oraz merytoryczna modyfikacja świadectwa. W trakcie trzech konferencji przeprowadzono praktyczne warsztaty.

W trzeciej konferencji „maszynista.gov.pl – podmioty funkcjonujące w ramach świadectwa bezpieczeństwa” wzięli udział przedstawiciele użytkowników bocznic, przewoźników oraz zarządców infrastruktury działających w oparciu o

świadectwo bezpieczeństwa. Uczestnicy mieli okazję poznać funkcjonalności systemu maszynista.gov.pl przeznaczone do przekazywania informacji o uprawnieniach prowadzących pojazdy kolejowe w zakresie egzaminów kwalifikacyjnych i weryfikacyjnych, wydawania praw kierowania oraz upoważnień.

Konferencje były okazją do zapoznania się z funkcjonalnościami nowego rejestru, a także dyskusji o wielu aspektach ważnych z punktu widzenia przewoźników, zarządców infrastruktury, egzaminatorów czy ośrodków szkolenia.

PIERWSZE EGZAMINY ZA NAMI

5 kwietnia 2023 r. odbył się pierwszy państwowy egzamin na licencję maszynisty przeprowadzony przez Prezesa UTK w Centrum Egzaminowania i Monitorowania Maszynistów. Wzięło w nim udział 15 uczestników – 3 kandydatki i 12 kandydatów na maszynistów. Każdy kandydat na maszynistę w Polsce musi najpierw zdać taki egzamin, aby móc przystąpić do szkolenia na świadectwo maszynisty i kolejnego egzaminu w CEMM. Drugi egzamin – na świadectwo maszynisty – składa się z części teoretycznej – testu oraz jazdy na symulatorze oraz części praktycznej – prowadzenia pojazdu kolejowego. Dopiero po uzyskaniu licencji oraz świadectwa maszynisty można samodzielnie prowadzić pociągi. W CEMM do dyspozycji zdających są symulatory: lokomotywy elektrycznej, elektrycznego zespołu trakcyjnego oraz lokomotywy manewrowej, wyposażone w zunifikowane pulpity. To jedne z najnowocześniejszych i najbardziej innowacyjnych tego typu urządzeń w Europie.

Pierwszy państwowy egzamin na licencję maszynisty przeprowadzony w CEMM zwiędził ogrom przygotowań, które Urząd Transportu Kolejowego poczynił przy współpracy z Ministerstwem Infrastruktury i wsparciu Unii Europejskiej. Do tej pory (koniec czerwca 2023 r.) do takich egzaminów przystąpiło 198 osób. Wynik pozytywny uzyskało 70% zdających.

Najczęstszą przyczyną uzyskania negatywnego wyniku w dotychczas przeprowadzonych egzaminach była błędna odpowiedź na pytania dotyczące sygnalizacji kolejowej.

Egzamin jest tak skonstruowany, że w przypadku tego fundamentalnego dla bezpieczeństwa ruchu kolejowego obszaru, czyli sygnalizacji kolejowej, kandydat nie może popełnić żadnego błędu.

Wskaźnik zdawalności egzaminu państwowego warto porównać ze średnią zdawalnością w ośrodkach komercyjnych, które przeprowadzały egzaminy przed zmianą przepisów. W latach 2019 – 2022 wynosiła ona średnio od 72% do nawet 100% w niektórych ośrodkach szkoleniowych.

Egzamin na licencję maszynisty trwa 200 minut i składa się ze 100 pytań testowych. Podzielony jest na 8 części tematycznych. Do zdania potrzebne jest uzyskanie minimum 75 ze 100 możliwych punktów, jednak w poszczególnych częściach trzeba poprawnie odpowiedzieć na minimum połowę pytań. Wyjątkiem jest część poświęcona sygnalizacji stosowanej w transporcie kolejowym – tu nawet jeden błąd oznacza ocenę negatywną z całego egzaminu. Egzamin przeprowadzany jest w pełni elektronicznie z wykorzystaniem tabletów obsługiwanych przez system teleinformatyczny. Sale przeznaczone do przeprowadzania egzaminu są odizolowane akustycznie od innych pomieszczeń umożliwiając niezakłócone zdawanie. Jednorazowo w salach może być egzaminowanych 25 osób.

Egzaminy dla kandydatów na maszynistów były do tej pory przeprowadzane przez upoważnione do tego ośrodki szkolenia i egzaminowania kandydatów na maszynistów. Gruntowne zmiany systemu egzaminowania kandydatów na maszynistów sprawiły, że kursy na licencję i świadectwo maszynisty kończą się państwowymi egzaminami przeprowadzanymi przez Prezesa UTK w sposób miarodajny, porównywalny i powtarzalny w różnych kategoriach egzaminacyjnych. Nowoczesne i innowacyjne technologie, cyfryzacja całego procesu oparta o rejestr KREMiPPK, zapewniają najwyższy poziom egzaminowania maszynistów, a w konsekwencji podniesienie poziomu bezpieczeństwa systemu kolejowego w Polsce.

Artykuł autorstwa dr. inż. Ignacego Góry Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego ukazał się w magazynie "Rynek

Kolejowy" nr 06/2023